

LÄÄKITSE-LÄÄKEHOIDON KOMPETENSSIN ITSEARVIOINTI SELKOKIELELLÄ

Tämä on työkalu lääkehoidon kompetenssin osaamisen itsearviointiin. Siinä on kuvattu konkreettisesti, millaista osaamista sairaanhoitajalta lääkehoidossa vaaditaan.

LÄÄKITSE-työkalu sisältää lääkehoidon eri osa-alueet. LÄÄKITSE-työkalun avulla voit arvioida osaamistasi sairaanhoitajan vastualueella ja lääkehoidon tehtävissä. Se auttaa sinua arvioimaan myös suomen kielen ja etenkin lääkehoitosanaston osaamistasi. Lisäksi opit sen avulla asettamaan lääkehoidon osaamistavoitteita kliiniseen harjoitteluun.

OHJEET

Tee itsearviointi lääkehoidon opintojakson loppuksi/ennen harjoittelua. Vastaa väittämiin rehellisesti.

Jos vastaat johonkin kohtaan **En osaa**

Osaat käyttää infuusio- ja ruiskupumppuja.	☐ Osaan	☒ En osaa	☐ En ymmärrä

→ Opiskele tätä asiaa lisää ja/tai tee tästä kohdasta tavoite sinun kliiniseen harjoitteluusi.

Tavoite kliiniseen harjoitteluun: Osaan käyttää infuusiopumppua. Osaan käyttää ruiskupumppua.

Jos vastaat johonkin kohtaan **En ymmärrä**

Tunnistat lääkehoidossa tapahtuvia vaaratilanteita ja haittatapahtumia.	☐ Osaan	☐ En osaa	☒ En ymmärrä

→ Tarkista ensin vaikeiden sanojen selkokieliset selitykset tukisanastosta. Arvioi sen jälkeen uudelleen, osaatko asian. Jos tukisanaston avun jälkeen et ymmärrä tai et osaa asiaa, sinun täytyy opiskella lisää lääkehoitoa ja/tai suomen kieltä.

SISÄLLYS

SUOMALAINEN LÄÄKEHOIDON TOIMINTAYMPÄRISTÖ	3
TURVALLINEN, NÄYTTÖÖN PERUSTUVA JA ASIANMUKAISESTI TOTEUTETTU LÄÄKEHOITO.....	6
LÄÄKKEEN MÄÄRÄÄMINEN JA LÄÄKEHOIDON ALOITTAMINEN	10
LÄÄKKEIDEN TURVALLINEN KÄSITTELY	13
LÄÄKKEIDEN TURVALLINEN ANNOSTELU JA ANTAMINEN	15

SUOMALAINEN LÄÄKEHOIDON TOIMINTAYMPÄRISTÖ

OSAAMISALUE	Kriteerit	Osaan	En osaa	En ymmärrä kysymystä	Selitykset/lisätieto
Lääkehoitoa ohjaavat lait ja asetukset	Tiedät tärkeimmät lääkehoidon säännöt ja ohjeet. Noudatat näitä sääntöjä ja ohjeita.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	Tiedät Suomen viranomaiset, jotka ohjaavat ja valvovat lääkehoitoa Suomessa. Tiedät, mitä tehtäviä ja vastuita niillä on (STM, THL, FIMEA, KELA, VALVIRA, AVI).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Viranomainen on henkilö tai paikka, joka edustaa ja käyttää julkista valtaa. Esimerkiksi poliisit, pelastustyöntekijät ja KELAn työntekijät ovat viranomaisia. STM Sosiaali- ja terveysministeriö THL Terveystieteiden tutkimuskeskus FIMEA Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus KELA Kansaneläkelaitos VALVIRA Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto AVI Aluehallintovirasto
Lääkehoitoprosessi ja lääkehoitosuunnitelma	Tiedät, mikä on lääkehoitoprosessi.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkehoitoprosessiin kuuluu monta vaihetta, kuten esimerkiksi lääkkeen määrääminen, lääkkeen antaminen ja lääkehoidon vaikutusten arviointi.
	Tiedät, mikä on lääkehoitosuunnitelma.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkehoitosuunnitelma on dokumentti, joka ohjaa lääkehoidon toteuttamista. Toimintayksiköllä (eli työpaikalla) on oma lääkehoitosuunnitelmansa.
	Tiedät, mihin lääkehoidon tehtäviin sairaanhoitaja tarvitsee kirjallisen luvan, kuka sen myöntää ja kuinka kauan lupa on voimassa.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Esimerkki kirjallisesta luvasta: LOVE-lupa

Etiikka ja moniammatillisuus	Tiedät lääkehoidon toteuttamisen eettiset ohjeet. Toimit eettisten ohjeiden mukaan.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Eettinen työskentely tarkoittaa mm. sitä, että kuuntelet potilaan toiveita, annat potilaan päättää, teet töitä vastuullisesti ja turvallisesti sekä hoidat jokaista potilasta yhtä hyvin. Eettinen työskentely ei voi olla itsekästä, vastuutonta ja epäasiallista.
	Tiedät, mitkä ovat eri ammattiryhmien vastuut, kun ammattilaiset toteuttavat lääkehoitoa eri toimintaympäristöissä. Tiedät myös lääkkeen käyttäjän vastuut.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Tässä yhteydessä lääkkeen käyttäjä tarkoittaa esimerkiksi potilasta, joka käyttää lääkettä terveysvaivan hoitamiseen.
Sairaanhoitajan tehtävät ja vastuu lääkehoitoprosessissa	Tiedät sairaanhoitajan vastuut ja velvollisuudet lääkehoitoprosessissa.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkehoitoprosessiin kuuluu monta vaihetta, kuten esimerkiksi lääkkeen määrääminen, lääkkeen antaminen ja lääkehoidon vaikutusten arviointi.
	Tunnistat tilanteet, joissa pitää informoida tai konsultoida muita potilaan lääkehoidon toteutukseen osallistuvia ammattihenkilöitä.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkehoidon ammattihenkilöllä on riittävä koulutus ja pätevyys lääkehoidon toteuttamiseen. Lääkehoidon ammattihenkilöitä ovat esimerkiksi lääkärit, sairaanhoitajat ja lähihoitajat.
	- Kun toteutat lääkehoitoa, huomioit seuraavat asiat: - turvallisuus - tehokkuus - taloudellisuus - tarkoituksenmukaisuus.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkehoidon turvallisuuteen vaikuttaa moni asia. Viranomaiset valvovat ja ohjaavat lääkehoidon turvallisuutta. Terveystieteiden organisaation, toimintayksikön ja lääkehoitoa toteuttavan ammattihenkilön täytyy huolehtia, että potilaan lääkehoito on mahdollisimman riskitöntä ja hyvin suunniteltua. Lääkehoidon tehokkuus tarkoittaa, että lääke auttaa potilasta saavuttamaan halutun terveysvaikutuksen, kuten oireiden lievittämisen tai sairauden parantamisen. Jotta lääkehoito on taloudellista, työntekijöiden täytyy huomioida lääkehoidon hinta ja kustannukset. Lääkehoito on tarkoituksenmukaista, kun lääkkeitä käytetään oikein, tarpeen mukaan, ohjeiden mukaisesti,

				oikeaan aikaan ja sopivilla annoksilla. Tämä hyödyttää sekä potilasta että yhteiskuntaa	
Lääkehoidon turvallisuus	• Tunnistat lääkehoitoprosessin riskikohdat.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Riskikohdat ovat lääkehoitoprosessin vaiheita, joiden aikana voi tapahtua haitallisia virheitä ja väärinymmärryksiä. Riskikohtia ovat esimerkiksi lääkehoidon suunnittelu ja määrääminen, lääkkeen annostelu, lääkehoidon seuranta ja potilasohjaus.
	• Tunnistat lääkehoidossa tapahtuvia vaaratilanteita ja haittatapahtumia.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkehoidon vaaratilanne tarkoittaa tilannetta, jossa lääkkeen käyttö aiheuttaa potilaalle haittaa tai vaaran. Tämä voi johtua esimerkiksi lääkkeen väärästä annostelusta, yhteisvaikutuksista muiden lääkkeiden kanssa tai potilaan yksilöllisestä reaktiosta lääkkeeseen. Vaaratilanne ei välttämättä johda haittatapahtumaan, mutta se voi aiheuttaa riskin potilaan turvallisuudelle. Lääkehoidon haittatapahtumaa tarkoittaa tilannetta, jossa lääke aiheuttaa potilaalle haittaa eli ongelmia.
	• Osaat raportoida yksikön ohjeiden mukaisesti tapahtuneista vaaratilanteista ja haittatapahtumista.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkehoidon vaaratilanne tarkoittaa tilannetta, jossa lääkkeen käyttö aiheuttaa potilaalle haittaa tai vaaran. Tämä voi johtua esimerkiksi lääkkeen väärästä annostelusta, yhteisvaikutuksista muiden lääkkeiden kanssa tai potilaan yksilöllisestä reaktiosta lääkkeeseen. Vaaratilanne ei välttämättä johda haittatapahtumaan, mutta se voi aiheuttaa riskin potilaan turvallisuudelle. Lääkehoidon haittatapahtuma tarkoittaa tilannetta, jossa lääke aiheuttaa potilaalle haittaa eli ongelmia.
	• Osaat tunnistaa lääkityspoikkeamat ja osaat raportoida niistä.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkityspoikkeama on virhe, joka tapahtuu lääkehoidon aikana. Lääkityspoikkeama voi alentaa lääkitysturvallisuutta ja johtaa haittatapahtumiin. Lääkityspoikkeamia ovat esimerkiksi väärän lääkkeen antaminen, väärä annostus ja puutteellinen lääkehoidon kirjaus.

Osaat toimia, kun tapahtuu haittatapahtuma.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkehoidon haittatapahtuma tarkoittaa tilannetta, jossa lääke aiheuttaa potilaalle haittaa eli ongelmia esimerkiksi allergisen reaktion.
Tiedät turvatuotteet ja osaat käyttää turvatuotteita.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Turvatuote on menetelmä tai väline, jonka käytöllä tehdään lääkehoidosta turvallisempaa. Turvatuotteita ovat esimerkiksi turvaneulat ja annostelulaitteet.

TURVALLINEN, NÄYTTÖÖN PERUSTUVA JA ASIANMUKAISESTI TOTEUTETTU LÄÄKEHOITO

OSAAMISALUE	Kriteerit	Osaan	En osaa	En ymmärrä kysymystä	Selitykset/lisätieto
Lääkehoidon perustana olevat tiedot (farmakologia)	Tiedät farmakologian ja farmasian perusteet.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Farmakologia on lääketieteen ala, joka tutkii, kuinka lääkeaineet vaikuttavat elimistöön eli esimerkiksi sisäelimiin, verenkiertoon ja hengitykseen. Lisäksi farmakologia tutkii, millainen vaikutus elimistöllä on lääkeaineisiin. Farmasia on lääketieteen ala, joka tutkii lääkkeiden kehittämistä, valmistamista, jakelua ja käyttöä.
	Ymmärrät, miten ihmisen anatomia ja fysiologia vaikuttavat lääkeaineiden antamiseen.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkeaine on aine, joka vaikuttaa elimistön toimintaan. Lääkeaineita käytetään sairauksien hoitoon tai ehkäisyyn. Esimerkiksi antibiootit ovat lääkeaineita, jotka tappavat bakteereja tai estävät niiden kasvua.
	Ymmärrät, miten ihmisen anatomia ja fysiologia vaikuttavat lääkeaineiden vaiheisiin ja vaikutuksiin elimistössä.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkeaine on aine, joka vaikuttaa elimistön toimintaan. Lääkeaineita käytetään sairauksien hoitoon tai ehkäisyyn. Esimerkiksi antibiootit ovat lääkeaineita, jotka tappavat bakteereja tai estävät niiden kasvua.

	Tiedät, mitä lääkeaineita käytetään yleisissä sairauksissa. Tiedät niiden vaikutukset ja yleisimmät sivuvaikutukset, haittavaikutukset ja yhteisvaikutukset.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Sivuvaikutus on lääkehoidon seuraus, joka ei kuulu hoidon tavoitteisiin. Lääkehoidon yleisiä sivuvaikutuksia ovat päänsärky, pahoinvointi, vatsavaivat, lihaskivut ja ihottuma. Sivuvaikutus tarkoittaa usein samaa kuin haittavaikutus. Haittavaikutus on lääkehoidon negatiivinen seuraus. Lääkehoidon haittavaikutukset voivat olla lieviä (esim. päänsärky) mutta myös vakavia (esim. munuais- ja maksavauriot). Lääkkeiden yhteisvaikutus tarkoittaa tilannetta, jossa yhden tai useamman lääkkeen samanaikainen käyttö vaikuttaa siihen, kuinka tehokasta ja turvallista lääkkeiden käyttö on. Yhteisvaikutukset voivat olla joko haitallisia tai hyödyllisiä. Haitalliset yhteisvaikutukset voivat esimerkiksi voimistaa lääkkeen haittavaikutuksia tai heikentää lääkkeen tehoa.
	Tunnistat riskilääkkeet ja otat huomioon niiden ominaisuudet lääkehoidon suunnittelussa.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Riskilääkkeet ovat lääkkeitä, joiden määräämiseen ja käyttöön sisältyy suuri riski. Jos esimerkiksi riskilääkkeiden annostelussa tai säilytyksessä tapahtuu virhe, lääkkeen käyttäminen voi aiheuttaa vakavia haittavaikutuksia. Riskilääkkeitä ovat esimerkiksi veren hyytymiseen vaikuttavat lääkkeet, insuliinit, syöpälääkkeet ja opioidit. Lääkkeen ominaisuudet kertovat, mitä lääkkeelle tapahtuu elimistössä ja miten se vaikuttaa elimistön toimintaan. Lääkehoidon suunnittelun aikana ammattihenkilö tutustuu potilaan sairaushistoriaan ja suunnittelee sen perusteella, millainen lääkitys potilaalle määrätään. Lisäksi ammattihenkilö arvioi, kuinka lääkkeenanto tapahtuu ja millaisia riskejä lääkehoitoon voi sisältyä.

Näyttöön perustuvan toiminta ja tietokantojen käyttö	- Tiedät tärkeät luotettavan lääketiedon lähteet ja osaat hakea niistä tietoa: - Lääketietokanta - Pharmaca Fennica - Lääkeopas/ terveyskirjasto - Lääkeinteraktiot ja -haitat - Lääke 75+ - Hoitotyön Pharmaca - Lääketalo - Myrkytystietokeskus - Hotus - Käypähoito	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lähde on aineisto tai materiaali, jonka avulla saat tietoa tietystä aiheesta.
	Ymmärrät lääkkeiden pakkausmerkinnät, pakkausselosteen ja valmisteyhteenvedon.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Pakkausmerkintöjen avulla saat tietoa lääkkeen turvallisesta ja asianmukaisesta käytöstä. Tärkeitä pakkausmerkintöjä ovat esimerkiksi lääkkeen nimi, lääkemuo- to, lääkkeen vahvuus, säilytysohjeet ja viimeinen käyttöpäivä. Pakkausseloste sisältää tietoa lääkkeen käytöstä, annostelusta ja mahdollisista sivuvaikutuksista. Pakkausselosteessa kerrotaan muun muassa, mihin ja miten lääkettä käytetään, mitkä ovat lääkkeen mahdolliset haittavaikutukset ja kuinka lääke pitäisi säilyttää. Valmisteyhteenvedo on viranomaisen hyväksymä asiakirja eli dokumentti, joka sisältää yksityiskohtaista tietoa lääkkeestä. Tämä asiakirja on tarkoitettu terveydenhuollon ammattilaisille. Se sisältää seuraavat osiot: lääkevalmisteen nimi, vaikuttavat aineet ja niiden määrät, lääkemuo- to, kliiniset tiedot ja farmakologiset ominaisuudet sekä käyttö- ja käsittelyohjeet.
Viestintä ja tiedonkulku	Osaat lääkehoitoon liittyvän suullisen ja kirjallisen viestinnän niin, että lääkehoito on turvallista potilaalle:	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkehoitoa toteuttavat henkilöt ovat yleensä ammattihenkilöitä, joilla on koulutus ja lupa osallistua lääkehoidon toteuttamiseen. Näitä ammattihenkilöitä

turvallisessa lääkahoitoprosessissa	○ Osaat kertoa lääkärille ja muille lääkahoitoa toteuttaville kaikki lääkahoitoon liittyvät asiat. ○ Osaat suomeksi lääkeuodot, antotavat ja annosteluun liittyvän terminologian. ○ Osaat toistaa lääkemääräyksen ja annetut ohjeet. ○ Osaat varmistaa, kun olet epävarma.				ovat esimerkiksi lääkärit, sairaanhoitajat, terveydenhoitajat ja lähihoitajat.
	• Huomioit tietosuojan, kun puhut tai kirjoitat potilaan lääkähoidosta.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Tietosuoja tarkoittaa, että potilaan tietoja ei saa kertoa ulkopuolisille
Asiakas-/potilaslähtöinen ohjaus	• Osaat ohjata potilasta ja/tai potilaan läheisiä lääkkeiden ja eri lääkeuotojen oikeassa käytössä. ○ Osaat ohjata potilasta niin, että hän ymmärtää miksi ja miten lääkettä otetaan. ○ Huomioit erilaiset ja eri-ikäiset ihmiset.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkeuoto kertoo, millainen lääke on ja kuinka se annostellaan. Eri lääkeuotoja ovat esimerkiksi tabletit, kapselit ja injektiot.
	• Osaat varmistaa, että potilas ymmärtää annetun ohjauksen ja osaa toteuttaa sitä.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	• Osaat kirjata lääkähoidon potilasohjauksen (suunniteltu ja annettu ohjaus).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	

LÄÄKKEEN MÄÄRÄÄMINEN JA LÄÄKEHOIDON ALOITTAMINEN

OSAAMISALUE	Kriteerit	Osaan	En osaa	En ymmärrä kysymystä	Selitykset/lisätieto
Voimassa olevan lääkityksen ja riskitietojen tarkistaminen Lääkehoidon tarpeiden arviointi	- Osaat selvittää potilaan voimassa olevan lääkityksen ja sen ajantasaisuuden. (Lääkitykseen voi kuulua reseptilääkkeitä, itsehoitolääkkeitä, luontaistuotteita ja kasvisrohtovalmisteita.) - Käytät selvittämisessä eri lähteitä: - Kanta - Potilastietojärjestelmä - Haastattelu - Omaisiet	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Voimassa oleva lääkitys tarkoittaa potilaalle määrättyjä lääkkeitä, joita hän käyttää tällä hetkellä. Reseptilääkkeitä ovat lääkärin määräämiä lääkkeitä, esimerkiksi antibiootit, verenpainelääkkeet ja keskushermostoon vaikuttavat lääkkeet. Itsehoitolääke on lääke, jonka voi ostaa ilman reseptiä apteekista. Esimerkiksi monet särky- ja allergialääkkeet ovat itsehoitolääkkeitä. Itsehoitolääkkeestä tai valmisteesta käytetään myös sanaa käsikauppalääke. Luontaistuote on luonnonmukainen valmiste, joka on valmistettu kasveista, yrteistä, mineraaleista tai eläinperäisistä aineista. Luontaistuotteita ovat esimerkiksi yrttivalmisteet, vitamiinit, kivennäisaineet ja erilaiset ravintolisät. Kasvisrohtovalmisteet ovat valmisteita, joiden vaikuttavat aineet ovat peräisin kasveista.

	Osaat selvittää potilaan lääkehoitoa koskevat allergiatiedot ja riskitiedot.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Kun lääkeshoidon ammattihenkilö tietää potilaan allergia- ja riskitiedot, hän ei vahingossa anna potilaalle lääkettä, joka voi aiheuttaa potilaalle haittaa.
Lääkemääräykset ja reseptit	Tiedät, mitä tietoja lääkemääräyksessä ja reseptissä pitää olla. Osaat kysyä, jos määräys on epäselvä.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Resepti on dokumentti, jonka avulla potilas voi hakea reseptilääkkeen apteekista. Resepti kirjataan sähköisesti Kanta-palveluun, josta apteekin työntekijät voivat tarkistaa reseptin voimassaolon.
	Ymmärrät lääkemääräyksiä ja reseptien merkinnät.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	Tiedät, miksi potilaalle on määrätty lääkkeitä ja mikä on lääkityksen tavoite.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
Lääkehoidon toteuttamisen suunnittelu ja kirjaaminen	Kun suunnittelet potilaan lääkeshoidon toteuttamista, otat huomioon hänen kokonaislääkityksensä sekä yksilölliset tekijät.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Yksilölliset tekijät ovat ominaisuuksia, jotka voivat erottaa potilaan muista potilaista. Näitä ominaisuuksia voivat olla esimerkiksi potilaan ikä, paino, sukupuoli, kulttuuristausta, perhetilanne, mielentila ja toimintakyky. Kokonaislääkitys tarkoittaa kaikkia lääkkeitä, joita potilas käyttää.
	Osaat selvittää lääkkeen annostelussa huomioitavat asiat (esim. normaaliannokset ja maksimiannokset, ajankohta, lääkkeiden puolittamismahdollisuus).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Normaaliannos on annosmäärä, joka sopii potilaalle ja saa aikaan halutun vaikutuksen ilman haittavaikutuksia. Maksimiannos on annosmäärä, jonka ylittäminen voi olla haitallista tai vaarallista. Annostelun ajankohta on lääkekohtainen tieto siitä, milloin tai missä tilanteissa lääke pitää ottaa. Potilas voi esimerkiksi käyttää lääkettä, joka täytyy aina ottaa ennen ruokailua.

					Kun lääke (tabletti) puolitetaan, se jaetaan kahteen osaan.
	- Osaat tarkastaa ja huomioida potilaan lääkkeiden keskeisimmät haitta- ja yhteisvaikutukset sekä yhteisvaikutukset alkoholin kanssa: - RiskBase - HerbBase - INXBase	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Haittavaikutus on lääkehoidon negatiivinen seuraus. Lääkehoidon haittavaikutukset voivat olla lieviä (esim. päänsärky) mutta myös vakavia (esim. munuais- ja maksavauriot). Lääkkeiden yhteisvaikutus tarkoittaa tilannetta, jossa yhden tai useamman lääkkeen samanaikainen käyttö vaikuttaa siihen, kuinka tehokasta ja turvallista lääkkeiden käyttö on. Yhteisvaikutukset voivat olla joko haitallisia tai hyödyllisiä. Haitalliset yhteisvaikutukset voivat esimerkiksi voimistaa lääkkeen haittavaikutuksia tai heikentää lääkkeen tehoa.
	Osaat kirjata lääkkeiden antoon liittyvät asiat lääkehoitosuunnitelman ohjeen mukaan.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkehoitosuunnitelma on dokumentti, joka ohjaa lääkehoidon toteuttamista. Toimintayksiköllä (eli työpaikalla) on oma lääkehoitosuunnitelmansa.
	Osaat tehdä ajantasaisen lääkityslistan.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkityslista on lista, jolla näkyy kaikki potilaan käyttämät lääkkeet (esim. reseptilääkkeet, itsehoitolääkkeet ja luontaistuotteet).
	Osaat tunnistaa, arvioida ja kirjata lääkehoidon vaikutuksia ja mahdollisia haitta- ja yhteisvaikutuksia.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Haittavaikutus on lääkehoidon negatiivinen seuraus. Lääkehoidon haittavaikutukset voivat olla lieviä (esim. päänsärky) mutta myös vakavia (esim. munuais- ja maksavauriot). Lääkkeiden yhteisvaikutus tarkoittaa tilannetta, jossa yhden tai useamman lääkkeen samanaikainen käyttö vaikuttaa siihen, kuinka tehokasta ja turvallista lääkkeiden käyttö on. Yhteisvaikutukset voivat olla joko haitallisia tai hyödyllisiä. Haitalliset yhteisvaikutukset voivat esimerkiksi voimistaa lääkkeen haittavaikutuksia tai heikentää lääkkeen tehoa.

LÄÄKKEIDEN TURVALLINEN KÄSITTELY

OSAAMISALUE	Kriteerit	Osaan	En osaa	En ymmärrä kysymystä	Selitykset/lisätieto
Lääkkeiden hankkiminen ja säilytys	Tiedät, mitä tarkoitetaan lääkevalikoimalla.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkevalikoima tarkoittaa niitä lääkkeitä, joita potilas voi saada apteekista, sairaalasta tai terveydenhuollon laitoksesta. Eri paikoissa voi olla erilainen lääkevalikoima.
	Tiedät, miten lääkkeiden annosjakelu toimii	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Annosjakelu on palvelu, jossa apteekki tai sairaala-apteekki annostelee lääkkeet valmiiksi ja toimittaa ne potilaalle.
	Ymmärrät lääkkeiden hankintaan liittyvät taloudelliset näkökulmat (lääkkeen hinta, geneerinen substituuutio ja viitehintajärjestelmä, sairausvakuutus).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Kun lääkäri määrää potilaalle lääkkeen, apteekki voi tarjota potilaalle edullisemmän lääkevaihtoehdon, jos siinä on sama määrä vaikuttavaa ainetta ja muut vaihtamisen kriteerit täyttyvät. Tätä toimintaa kutsutaan geneeriseksi substituuutioksi. Lääkkeen viitehinta on korkein hinta, jonka perusteella sairausvakuutuskorvaus voidaan laskea lääkkeille, jotka kuuluvat viitehintajärjestelmään. Sairausvakuutus korvaa kuluja (rahallisia menoja), joita sairaus, raskaus tai synnytys aiheuttaa. Suomessa sairausvakuutus on osa sosiaaliturvaa.
	Tiedät lääkkeiden oikeat säilytyspaikat (lääkekaappi, lääkehuone ja jääkaappi). Noudatat vaatimuksia ja ohjeita.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Kun tavaraa tai tuotetta ei käytetä, sen voi laittaa säilytyspaikkaan eli esimerkiksi kaappiin tai varastoon.
	Tiedät, millaisissa olosuhteissa (mm. lämpö, kosteus, valo, turvallisuus) lääkkeet pitää säilyttää.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	

	Osaat säilyttää potilaalle valmiiksi jaetut lääkkeet oikein, jotta sekaantumiseriskiä ei ole.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkkeiden sekaantumiseriski tarkoittaa mahdollisuutta, että potilas saa väärän lääkkeen tai väärän annoksen lääkettä.
Huumausaineet	Osaat tilata, käsitellä ja säilyttää huumausaineiksi luokitellut lääkkeet. Osaat kirjata niiden käytön.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Huumausaineet ovat aineita, joilla on voimakas vaikutus keskushermostoon ja jotka voivat johtaa riippuvuuteen ja aineen väärinkäyttöön.
Lääkkeiden aseptinen käsittely ja käyttökuntoon saattaminen	Kun käsittelet lääkkeitä, työskentelet aseptisesti, huolellisesti sekä työ- ja potilasturvallisesti. Otat työskentelyssäsi huomioon lääkemuodon ja antotavan sekä lääkkeen muut vaatimukset (esimerkiksi suodatinneulan käyttö lasiampullan kanssa).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	Osaat varmistaa, että lääkkeet ovat käyttökelpoisia.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Kun asia on käyttökelpoinen, sitä voi käyttää. Jos asia ei ole käyttökelpoinen, sen käyttö voi olla vaikeaa, hyödytöntä, riskialtista tai vaarallista.
	Noudatan ohjeita, jotka koskevat lääkkeellisten kaasujen ja muiden erityisosaamista vaativien lääkkeiden säilytystä, käsittelyä ja hävittämistä.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkkeellisiä kaasuja käytetään esimerkiksi anestesiassa, kivunlievityksessä ja hengityksen tukemisessa. Lääkkeellisiin kaasuihin kuuluvat esimerkiksi lääkehappi O ₂ ja ilokaasu N ₂ O.
Lääkkeiden hävittäminen	Osaat ohjata potilasta hävittämään tarpeettomat ja käyttökelvottomat lääkkeet siten, että ne eivät aiheuta vaaraa terveydelle tai ympäristölle.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääke hävitetään eli poistetaan, kun se on vanhentunut, tarpeeton tai käyttökelvoton. Kun potilas ei (enää) tarvitse lääkettä, lääke on tarpeeton. Kun potilas ei voi käyttää lääkettä, lääke on käyttökelvoton.
	Osaat lajitella lääkejätteen sen ominaisuuksien ja toimintayksikön ohjeiden mukaisesti.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkejätteeseen voi kuulua esimerkiksi vanhentuneita lääkkeitä, tarpeettomia lääkkeitä ja lääkepakkauksia (ruiskuja, neuloja jne.).

LÄÄKKEIDEN TURVALLINEN ANNOSTELU JA ANTAMINEN

OSAAMISALUE	Kriteerit	Osaan	En osaa	En ymmärrä kysymystä	Selitykset/lisätieto
Läkelaskenta	Osaat läkelaskennan, kun annat lääkettä. Otat huomioon eri muotoiset lääkkeet, erilaiset antotavat ja myös potilaan iän sekä sen, millainen sairaus hänellä on. • Yksikkömuunnokset • Annoslaskut • Lääkkeen riittävyys • Infuusiolaskut • Laimennuslaskut • Kaasulaskut	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Läkelaskujen yksikkömuunnokset tarkoittavat sitä, että läkelaskussa oleva mittayksikkö (esim. millilitra) muutetaan toiseksi mittayksiköksi. Annoslaskun avulla selvitetään, mikä on oikea lääkkeen annos potilaalle. Kun lasketaan lääkkeen riittävyys, tavoitteena on selvittää, kuinka kauan lääkemäärä riittää potilaan hoitoon. Infuusiolaskun avulla selvitetään, millainen tiputusnopeus tai annos infuusiossa pitäisi olla. Laimennuslaskun avulla selvitetään, kuinka paljon alkuperäistä liuosta ja laimennusnestettä (esim. keittosuolaliuosta) tarvitaan, jotta saadaan haluttu liuksen pitoisuus. Kaasulaskun avulla voidaan esim. selvittää, kuinka paljon ja millä virtausnopeudella kaasua annetaan potilaalle.
Lääkkeiden jakaminen	• Osaat jakaa lääkkeet ilman virheitä lääkityslistan mukaisesti lääketarjottimelle tai dosettiin.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääketarjotin on lääkehoidon työväline, jonka avulla lääkkeet pidetään järjestyksessä ja kuljetetaan potilaalle. Dosetti on yleensä muovinen rasia, jossa on lokeroita (pieniä laatikkoja) lääkkeitä varten. Dosetin avulla lääkkeet voi annostella etukäteen esimerkiksi päivien ja kellonaikojen perusteella.

	Käytät kaksoistarkastamista, jotta olet varma, että lääkkeet, annokset ja lääkelista on oikein.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Kaksoistarkastaminen tarkoittaa prosessia, jonka aikana kaksi terveydenhuollon ammattilaista tarkistaa, että lääkkeet on annosteltu ja jaettu oikein
	Osaat merkitä potilaalle jaetut lääkeannokset siten, että oikea potilas saa oikean lääkkeen oikeaan aikaan.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
Lääkehoitoon liittyvät äkillistä hoitoa vaativat tilanteet	Tiedät, mitä ovat elvytys- ja muut ensiapulääkkeet	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Ensiapulääke on lääke, jolla pyritään vakauttamaan potilaan tila hätätilanteen aikana. Ensiapulääkettä voidaan tarvita esimerkiksi silloin, kun potilas on saanut epileptiakohtauksen, allergisen reaktion tai sydänpysähdyksen. Elvytyslääke on lääke, jota käytetään elvytystilanteessa eli sydänpysähdyksen hoidossa.
	Tiedät, miten lääkkeisiin liittyvää allergista reaktiota hoidetaan.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
”Lääkehoidon oikeat” ja lääkkeen antaminen	Osaat varmistaa potilaan henkilöllisyyden (oikea potilas).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	Osaat varmistaa lääkkeen oikeellisuuden (oikea lääke ja oikea annos, oikea lääkemuoto).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	Osaat varmistaa oikean lääkkeen otto-/ antoajankohdan (oikea aika).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	Otat huomioon lääkemuodon ja antoreitin vaatimukset (oikea antotapa).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkkeen antoreitti tarkoittaa tapaa, jolla lääke annetaan potilaalle. Se kuvaa, mihin kehon osaan tai järjestelmään lääke toimitetaan. Lääke voidaan esimerkiksi annostella ruoansulatuskanavaan suun tai peräsuolen kautta.

	Osaat ohjata potilasta lääkkeen oikeassa ottotavassa. Osaat varmistaa, että potilas osaa ja kykenee ottamaan lääkkeen (oikea ohjaus).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkkeen ottotapa kertoo, miten lääke otetaan tai annetaan potilaalle.
	Seuraat lääkkeen vaikutuksia (oikea seuranta).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	Varmistat tiedonkulun ja osaat kirjata tiedot lääkkeen antamisesta (oikea kirjaaminen).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkehoidon aikana tieto kulkee eli liikkuu henkilöiden ja järjestelmien välillä. Tiedonkulkua helpottavat esimerkiksi kattavat ja oikea-aikaiset kirjaukset, sähköisten järjestelmien käyttö ja suullinen raportointi.
	Tiedät, miten toimia tilanteessa, jossa potilas ei halua lääkettä. Huomioit potilaan oikeuden kieltäytyä lääkehoidosta.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Oikeus kieltäytyä tarkoittaa, että potilas voi sanoa lääkehoidolle "ei".
Enteraaliset reitit	Osaat antaa lääkkeitä suun kautta huomioiden eri lääkemuotojen vaatimukset (esim. entero- ja depottabletit, resoribletit ja oraalineste).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	Osaat antaa lääkkeitä nenämahaletkun tai PEG:n (perkutaaninen endoskooppinen gastrostomia) kautta	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	Osaat antaa lääkkeitä peräsuolen kautta (peräruiskeet, suppositorio, voide).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
Parenteraaliset reitit, luonnollista tietä annettavat lääkkeet	Osaat antaa lääkkeen hengitysteihin (inhalaationeste, -jauhe tai -sumute).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	Osaat antaa lääkkeitä ihon kautta (laastarit ja voiteet).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	Osaat antaa lääkkeitä silmään (silmätipat, -voiteet, geelit ja -vedet).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	

	• Osaat antaa lääkkeitä nenään (tippa, sumute ja voide).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	• Osaat antaa lääkkeitä korvaan (tippa ja voide).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	• Osaat antaa lääkkeitä emättimeen (tabletti, voide, vagitorio ja rengas).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
Parenteraaliset reitit, injektiot	• Osaat antaa lääkkeen injektiona ihon alle.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	• Osaat antaa lääkkeen injektiona lihakseen.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	• Osata antaa lääkkeen injektiona ihon sisään.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
Parenteraaliset, laskimonsisäiset lääkkeet	• Tiedät, kuka saa annostella ja antaa lääkkeitä i.v.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	i.v. -lääkkeiden annosteluun pitää olla tietty koulutus ja siihen pitää suorittaa lääkelupa.
	• Osaat arvioida ja suunnitella potilaan nestetasapainoa ja nestehoidon tarvetta ja seuranta.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Kun nestetasapainossa ei ole ongelmia, kehossa on riittävästi nestettä eli nestettä ei ole liikaa tai liian vähän.
	• Osaat tarvittavan välineistön sekä sen oikean ja aseptisen käytön (esim. ruiskut, nesteensiirtolaitteet ja kolmitiehanat).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Nesteensiirtolaitteiston avulla neste siirretään potilaan kehoon. Nesteensiirtolaitteistoon kuuluu esimerkiksi infuusioletku eli "tippaletku".
	• Osaat nesteensiirtolaitteiston käyttökuntoon saattamisen.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Nesteensiirtolaitteiston avulla neste siirretään potilaan kehoon. Nesteensiirtolaitteistoon kuuluu esimerkiksi infuusioletku eli "tippaletku". Kun nesteensiirtolaite saatetaan käyttökuntoon, varmistetaan, että infuusioletku on täytetty nesteellä ja se on valmiina käyttöön.

	Hallitset suonensisäisesti annettavan lääkkeen valmistelun, laimentamisen ja lisäämisen infuusionesteeseen. Tiedät, miten täytetään lääkelisäyslappu.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Lääkeliuos laimennetaan, kun tavoitteena on pienentää lääkeliuoksen pitoisuutta. Tällöin lääkeliuokseen lisätään esimerkiksi vettä tai suolaliuosta. Kun infuusionesteeseen lisätään lääkettä, otetaan käyttöön lääkelisäyslappu. Lääkelisäyslappuun kirjoitetaan tiedot lisättävästä lääkkeestä, kuten lääkkeen nimi ja vaikuttavan aineen määrä sekä lääkkeen lisääjän nimi.
	Osaat laskea ja asettaa infuusion antonopeuden (ml/h ja gtt/min).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	Osaat käyttää infuusio- ja ruiskupumppuja.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	Osaat käyttää kipupumppua ja kipukasettia.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
Perifeerisen laskimon kanylointi	Osaat kanyloida perifeerisen laskimon. Osaat ottaa huomioon komplikaatioriskit ja käsittelet kanyyliä oikein.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
Lääkkeellinen happi	Osaat käyttää hapen antamiseen tarvittavaa välineistöä turvallisesti (kaasupullo, virtausmittari eli rotometri, happiviikset ja happinaamarit).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	Osaat laskea hapen riittävyyden.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Kun lasketaan lääkkeen riittävyys, tavoitteena on selvittää, kuinka kauan käytössä oleva lääkemäärä riittää potilaan hoitoon.
	Osaat huomioida potilaan erityistarpeet (esim. COPD), kun toteutat happihoitoa.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
Verensiirto	Olet suorittanut ABO-verkkokurssin.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	ABO-verkkokurssi on terveysalan ammattilaisille tarkoitettu verkkokurssi.

	• Osaat huomioida verivalmisteiden antamiseen liittyvät vastuut ja erityisvaatimukset.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Verivalmisteita ovat punasoluvalmisteet, verihiutalevalmisteet ja plasmavalmisteet.
	• Osaat säilyttää verivalmisteita ohjeiden mukaisesti.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Verivalmisteita ovat punasoluvalmisteet, verihiutalevalmisteet ja plasmavalmisteet.
	• Tiedät toimenpiteet ennen verensiirtoja ja osaat tehdä ne.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	• Osaat tarkistustoimenpiteet verensiirtohoitoon liittyen (potilaan identifiointi ja valmisteen käyttökelpoisuuden varmistaminen).	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Verensiirtohoidon aikana verivalmistetta (eli esimerkiksi punasoluja, verihiutaleita tai plasmaa) siirretään potilaan kehoon.
	• Osaat aloittaa ohjattuna verensiirtohoidon ja tehdä biologisen esikokeen.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Biologinen esikoe tarkoittaa testiä, joka tehdään ennen verensiirtoa tai lääkkeen antoa.
	• Tiedät verensiirtohoidon komplikaatiot.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Verensiirtohoidon aikana verivalmistetta (eli esimerkiksi punasoluja, verihiutaleita tai plasmaa) siirretään potilaan kehoon.
	• Osaat tarkkailla ja arvioida potilasta verensiirtohoidon aikana ja sen jälkeen.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Verensiirtohoidon aikana verivalmistetta (eli esimerkiksi punasoluja, verihiutaleita tai plasmaa) siirretään potilaan kehoon.
	• Osaat dokumentoida verensiirtohoidon.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Verensiirtohoidon aikana verivalmistetta (eli esimerkiksi punasoluja, verihiutaleita tai plasmaa) siirretään potilaan kehoon.
Rokottaminen	• Tiedät, mitä sairauksia rokotteilla ehkäistään.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	• Tiedät kansallisen rokotosohjelman rokotteet.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Kansallisen rokotosohjelman tavoitteena on, että suomalaiset saavat suojan taudeilta, jotka voidaan estää rokotusten avulla.
	• Tiedät rokotustekniikat.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	
	• Tunnistat rokottamisen vasta-aiheet.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Vasta-aihe tarkoittaa tilanteita tai tekijöitä, jotka voivat tehdä rokotteen antamisesta haitallista tai vaarallista

Osaat kertoa rokotuksen mahdollisista haittavaikutuksista.	☐ Osaan	☐ En osaa	☐ En ymmärrä	Haittavaikutus on lääkehoidon negatiivinen seuraus. Lääkehoidon haittavaikutukset voivat olla lieviä (esim. päänsärky) mutta myös vakavia (esim. anafylaktinen reaktio).